การศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล

A study on the level of knowledge, understanding and efficiency in crime scene investigation of inquiry officers in the Metropolitan Police Bureau

วณิชชา อ่อนชำนิ[1] , วรธัช วิชชุวาณิชย์[2]
คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ[1,2]
Wanischa Onchamni[1], Woratouch Witchuwanich[2]
Faculty of Forensic Science, Royal Police Cadet Academy[1,2]
E-mail: woratouch_w@yahoo.com[1,2]

Received: June 6, 2024; Revised: December 20, 2024; Accepted: December 27, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ของพนักงานสอบสวนหน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่กรุงเทพมหานคร สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล กลุ่มตัวอย่างพนักงาน จำนวน 318 คน รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน สังกัดกองพิสูจน์หลักฐานกลางจำนวน 8 คน เพื่อศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านจำนวนครั้งในการฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุ มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และปัจจัยด้านอายุและจำนวนครั้งในการฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุ มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

คำสำคัญ: พนักงานสอบสวน, การตรวจสถานที่เกิดเหตุ, กรุงเทพมหานคร

Abstract

The objective of this study aimed to examine the level of knowledge, understanding and efficiency in crime scene investigation of inquiry officers in the Bangkok Metropolitan area, under the Metropolitan Police Bureau. The participants were 318 inquiry officers and 8 forensic officers from the Central Police Forensic Science Division as key informants. Questionnaires were distributed to inquiry officers to study factors that effected level of knowledge, understanding and efficiency in crime scene investigation and in-depth interview was used to

collect data from forensic officers regarding efficiency of inquiry officers in crime scene investigation. The results of the study showed that the number of forensic training at the crime scene factor was statistically related to the level of knowledge and understanding of principles of crime scene investigation. In addition, age together with the number of forensic training at the crime scene factors effected the efficiency of crime scene investigation.

KEYWORDS: Inquiry officers, Crime scene investigation, Bangkok

บทนำ

นิติวิทยาศาสตร์ มีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวนการยุติธรรม เพราะเป็นกุญแจสำคัญในการบ่งชี้ถึงการกระทำความผิด ซึ่งหน้างานหนึ่งที่เป็นหน้างานสำคัญในการคลี่คลายคดีอาชญากรรมต่าง ๆ ของนิติวิทยาศาสตร์ คือ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากเป็นหน้างานที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมวัตถุพยานในคดี เพื่อนำไปตรวจพิสูจน์และยืนยันการกระทำผิดของคนร้าย ซึ่งตามกฎหมาย พนักงานสอบสวน เป็นผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุ และมีเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานร่วมในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้น พนักงานสอบสวนจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจในกระบวนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตั้งแต่เริ่มกั้น เข้าตรวจ ตรวจเก็บวัตถุพยาน และส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ไม่เกิดพลวัตรของวัตถุพยาน (Evidence Dynamic) และ ทำให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ อยู่ภายในห่วงโซ่ของวัตถุพยาน (Chain of Custody)

จากสถิติคดีอาญา ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2564 มีปริมาณคดีอาญาสูงถึง 123,573 คดี คิดเป็นร้อยละ 19.37 ของคดีอาญาทั้งหมดภายในประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและประสิทธิภาพในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลตั้งแต่ระดับ รอง สว. - ผกก. ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 3,365 นาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อที่จะได้ปฏิบัติหน้าที่ในงานตรวจสถานที่เกิดเหตุได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุ ของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจและประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัด กองบัญชาการตำรวจนครบาล

สมมติฐาน

ปัจจัย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานสอบสวน และจำนวนครั้งในการอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุ มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจ

สถานที่เกิดเหตุ และ ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับความรู้และความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการฝึกอบรมพัฒนาองค์ความรู้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลต่อไป

2. ทำให้ทราบถึงระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการฝึกอบรม พัฒนาองค์ความรู้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการแจกแบบสอบถาม (Questionaire) และดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept-Interview) โดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจและประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ในสังกัด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ประชากรและตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย คือ พนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยมีเกณฑ์คัดเข้าของกลุ่มตัวอย่างคือ เป็นพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ยศตั้งแต่ ร.ต.ต. ถึง พ.ต.อ. ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,551 คน โดยทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยนี้มาจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากวิธีของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 จะได้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง $= 1551 / (1+1551(0.05^2)) = 317.99 \approx 318$ คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในสังกัดกองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจนกว่าจะถึงจุดอิ่มตัวของข้อมูล และมีเกณฑ์คัดออก คือ หากผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความอึดอัดใจในระหว่างการสัมภาษณ์สามารถยุติการสัมภาษณ์หรือถอนตัวออกจากการวิจัยได้ทันที

เครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยทำการกำหนดขอบเขตเนื้อหาของคำถามเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆที่จะทำการศึกษา สำหรับแบบสอบถามในการวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่

ปฏิบัติงานสอบสวน และจำนวนครั้งในการอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

1.2 คำถามเพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุ มีลักษณะเป็นคำถามเลือกตอบ 2 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

1.3 คำถามเพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการตรวจสถานที่เกิดเหตุ มีลักษณะเป็นคำถามเลือกตอบ 2 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

2. แบบประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยจะใช้แบบประเด็นคำถามในการจัดการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด โดยคำถามดังกล่าวมีความละเอียดเจาะลึกครอบคลุมในประเด็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถาม (Questionaire) โดยแบบสอบถามจะเป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจในหลักการและระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล

1. กำหนดประเด็นคำถาม

การกำหนดประเด็นคำถามกำหนดจากการพิจารณาบทบาทและหน้าที่ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุตามกฎหมาย ของพนักงานสอบสวน

2. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2.1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้วิจัยทำการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยแบ่งกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างตาม กองบังคับการในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งจะทำการสุ่มให้ได้กลุ่มตัวอย่างจากทุกกลุ่มในจำนวนตามสัดส่วนดังตารางที่ 1

2.2 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการประกาศรับอาสาสมัครเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ผู้มีคุณสมบัติ นักวิทยาศาสตร์ กลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ในสังกัด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล

ตารางที่ 1 แสดงขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่แบ่งตามสัดส่วนพนักงานสอบในแต่ละกองบังคับการ (บก.น.)

สังกัด	จำนวนพนักงานสอบสวนทั้งหมด	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
บก.น.1	186	38
บก.น.2	265	54
บก.น.3	133	27
บก.น.4	167	34
บก.น.5	242	50
บก.น.6	123	25
บก.น.7	139	29
บก.น.8	148	30
บก.น.9	148	30
รวม	1,551	318

3. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

3.2 การเก็บข้อมูลจากประชากรในการวิจัย

3.2.1 ประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดของประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอนัด วัน, เวลา และสถานที่ ที่จะเข้าพบ เพื่อแจกแบบสอบถาม โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงเดือน มกราคม 2567

3.2.2 ให้ผู้เข้าร่วมการวิจัย ทำแบบสอบถามการวิจัย

3.3 เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.3.1 ประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอนัด วัน, เวลา และสถานที่ ที่จะเข้าพบผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.3.2 ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ จะวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสถิติทางสังคมศาสตร์ด้วยสถิติ ดังนี้

1.1 สถิติในเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จะทำโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\overline{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

1.2 สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ ผู้วิจัยทำการทดสอบสมมติฐานด้วย สถิติ Chi-Square เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ทำการแปลงข้อมูลในรูปของเสียงบันทึกให้เป็นข้อมูลในรูปลายลักษณ์อักษร ด้วยการถอดเทปชนิดคำต่อคำ (Transcribing Interview) โดยไม่มีการข้ามข้อความหรือประโยค เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

2.2 พิจารณาข้อมูล เพื่อหาราย ละเอียดสำคัญโดยเฉพาะข้อมูลที่เกิดขึ้นซ้ำจากการสนทนากลุ่ม รวมถึงความเห็นที่สอดคล้องหรือแตกต่างกันที่เกิดขึ้นในการเก็บข้อมูล เพื่อกำหนดเป็นประเด็นในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3 ประมวลและสรุปผลข้อเท็จ จริง โดยการเชื่อมโยงหลักการ แนวคิด แนวทางปฏิบัติ ระเบียบหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความรู้ความเข้าใจ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความรู้ความเข้าใจ จะทำการวิเคราะห์ตามการแบ่งสมมติฐาน ดังนี้

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติ Chi-Square พบผลการวิจัย ดังตารางที่ 2

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านจำนวนครั้งในการอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุมีค่า P-value < 0.05 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 ซึ่งหมายความว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านจำนวนครั้งในการฝึกอบรมฯมีความสัมพันธ์กับระดับ

ความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 2 แสดงผล**การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความรู้ความเข้าใจ**

ปัจจัย	Chi-Square	Aysm. Sig.
เพศ	3.244	0.954
อายุ	29.397	0.342
ตำแหน่ง	20.667	0.802
การศึกษา	33.925	0.568
ประสบการณ์งานสอบสวน	39.722	0.308
จำนวนครั้งในการอบรมฯ	80.926	<0.001*

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับประสิทธิภาพ จะทำการวิเคราะห์ตามการแบ่งสมมติฐาน ดังนี้

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติ Chi-Square พบผลการวิจัย ดังตารางที่ 3

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ มีค่า P-value < 0.05 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 ซึ่งหมายความว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการถอดเทปและพิจารณาข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้สามารถสรุปประเด็นและประมวลผลแนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยเชื่อมโยงหลักการ แนวคิด แนวทางปฏิบัติ ระเบียบ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพด้านการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนไม่ได้จัดให้มีการกั้นสถานที่เกิดเหตุในทุกคดี และถึงแม้ว่าจะจัดให้มีการกั้นสถานที่เกิดเหตุแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้มีการกำชับหรือป้องกันไม่ให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน สื่อมวลชน มูลนิธิ ฯลฯ เข้ามาอาจทำให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเสื่อมคุณค่าไป ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งว่า *“พนักงานสอบสวนกั้นสถานที่เกิดเหตุแค่ในบางคดี และบางคดีที่กั้นแล้วก็ไม่กันผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สื่อมวลชน โซเชียลต่างๆ ไม่ให้เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ พอคนเหล่านี้เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ ก็จะเชิญออกไปได้ยาก”* และคำพูดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกท่านหนึ่งว่า *“อยากให้พนักงานสอบสวนให้ความสำคัญกับการป้องกันผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ให้เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ เช่น สืบ ฯ หรือ สื่อมวลชน เพราะ อาจทำวัตถุพยานเสียหายหรือเสื่อมคุณค่าลงไปได้”*

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับประสิทธิภาพ

ปัจจัย	Chi-Square	Aysm. Sig.
เพศ	2.166	0.95
อายุ	44.598	0.002*
ตำแหน่ง	23.166	0.335
การศึกษา	26.142	0.565
ประสบการณ์งานสอบสวน	33.804	0.207
จำนวนครั้งในการอบรมฯ	62.384	<0.001*

2. การเตรียมตัวก่อนเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวน มักจะไม่มีการไปตรวจดูสถานที่เกิดเหตุหรือสอบปากคำผู้เสียหายในคดี ก่อนแจ้งขอสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วมจากสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ จึงไม่สามารถแจ้งรายละเอียดของพฤติการณ์คดีได้อย่างครบถ้วน ทำให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์ต้องเป็นผู้เผชิญเหตุคนแรก และเจ้าหน้าที่ผู้สอบปากคำผู้เสียหาย ด้วย ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งว่า *“ให้ พฐ. เป็นสายตรวจไปในตัว กล่าวคือ เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ก็ยกหูแจ้ง พฐ. เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุและพูดคุยกับผู้เสียหายเพื่อสอบถามพฤติการณ์ต่างๆในคดีเองเลย”* และคำพูดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกท่านหนึ่งว่า *“พฐ. เราต้องไปสอบสวนผู้เสียหายเองด้วย”*

พนักงานสอบสวน ไม่ได้มีการแจ้งหรือวางแผนร่วมกันในการสืบสวนสอบสวน อีกทั้งยังให้หัวหน้าชุดของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เป็นผู้วางแผนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า *“ไม่มีการวางแนวทางการสืบสวนสอบสวนร่วมกัน ต่างคนต่างทำงาน”* และคำพูดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกท่านหนึ่งว่า *“พนักงานสอบสวนกล่าวอ้างว่า ให้เจ้าหน้าที่ พฐ. ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญปฏิบัติจะดีกว่า”*

3. การตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ในคดีที่มีความซับซ้อนที่พนักงานสอบสวนมีการขอสนับสนุนเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุนั้น พนักงานสอบสวนจะมาตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วมเฉพาะคดีที่มีความสำคัญ หรือเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ และถึงจะมาตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วม มักจะให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเป็นผู้ตัดสินใจและดำเนินการอย่างไรกับวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ

ในคดีที่ไม่ได้มีความซับซ้อนที่พนักงานสอบสวนไม่ได้มีการขอสนับสนุนเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุนั้น พนักงานสอบสามารถตรวจเก็บวัตถุพยานเบื้องต้นและนำวัตถุพยานส่งตรวจพิสูจน์เองได้

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ในขั้นตอนการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามในรูปแบบของปัญหา จำนวน 20 ข้อ เพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามปัจจัยส่วนบุคคลของ

พนักงานสอบสวน ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง การศึกษา ประสบการณ์งานสอบสวน และจำนวนครั้งในการอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่า

ด้านเพศ เพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากกว่า เพศหญิง เล็กน้อย

ด้านอายุ ช่วงอายุ 51-60 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด

ด้านตำแหน่ง ระดับผู้กำกับการ มีค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด

ด้านการศึกษา พนักงานสอบสวนที่สำเร็จการศึกษาในระดับ นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มีค่าเฉลี่ยคะแนนของระดับความรู้ความเข้าใจในการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่มากที่สุด

ด้านประสบการณ์งานสอบสวน พนักงานสอบสวนที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจในการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด

ด้านจำนวนครั้งในการฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมฯ มีค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล กับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ปัจจัย จำนวนครั้งในการฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุนั้น มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และเมื่อพิจารณาร่วมกับค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุแล้วนั้น พบว่า จำนวนครั้งในการฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุแปรผกผันกับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งตามหลักความเป็นจริง หากจำนวนครั้งในการฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุแล้วนั้น ระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุควรจะแปรผันตามจำนวนครั้งในการฝึกอบรมฯ ไม่ใช่แปรผกผันกับจำนวนครั้งในการฝึกอบรมฯ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลดังกล่าว ทำให้น่าเชื่อว่า การฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุหลายๆครั้งนั้น อาจจะทำให้พนักงานสอบสวนเกิดความสับสนในรายละเอียดของหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ระดับความรู้ความเข้าใจลดลง

2. การศึกษาประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ในขั้นตอนการศึกษาระดับประสิทธิภาพการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้วิจัยกระทำโดยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 10 ข้อ แก่พนักงานสอบสวน เพื่อวัดระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล และทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนฯในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและปัญหาในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนฯ

จากการศึกษาระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อวัดระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนฯ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานสอบสวน ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง การศึกษา ประสบการณ์งาน

สอบสวน และจำนวนครั้งในการอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่า

ด้านเพศ เพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากกว่าเพศหญิง เล็กน้อย

ด้านอายุ ช่วงอายุ 21-30 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด

ด้านตำแหน่ง ระดับรองผู้กำกับการ มีค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด

ด้านการศึกษา พนักงานสอบสวนที่มีสำเร็จการศึกษาในระดับ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มีค่าเฉลี่ยคะแนนของระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่มากที่สุด

ด้านประสบการณ์งานสอบสวน พนักงานสอบสวนที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยของระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด

ด้านจำนวนครั้งในการฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมฯ มีค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล กับระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ปัจจัย อายุและจำนวนครั้งในการฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุนั้น มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และเมื่อพิจารณาร่วมกับค่าเฉลี่ยของระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุแล้วนั้น พบว่า จำนวนครั้งในการฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุแปรผกผันกับระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ผู้วิจัยเชื่อว่าน่าจะด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับการที่จำนวนครั้งในการฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุแปรผกผันกับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ คือ การฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุหลายๆครั้งนั้นอาจจะทำให้พนักงานสอบสวนเกิดความสันสนในรายละเอียดของหลักการการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ระดับความรู้ความเข้าใจลดลง จึงเป็นเหตุให้ประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุลดลงตามไปด้วย

เมื่อทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานผู้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและปัญหาในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล สามารถแบ่งประเด็นประสิทธิภาพการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนได้ 3 ด้าน ได้แก่ การป้องกันสถานที่เกิดเหตุ การเตรียมตัวก่อนเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ และ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ด้านการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนไม่ได้จัดให้มีการกั้นสถานที่เกิดเหตุในทุกคดี และถึงแม้ว่าจะจัดให้มีการกั้นสถานที่เกิดเหตุแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้มีการกำชับหรือป้องกันไม่ให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน สื่อมวลชน มูลนิธิ ฯลฯ เข้ามาอาจทำให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเสื่อมคุณค่าไป

ด้านการเตรียมตัวก่อนเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวน มักจะไม่มีการไปตรวจดูสถานที่เกิดเหตุหรือสอบปากคำผู้เสียหายในคดี ก่อนแจ้งขอสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วมจากสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ จึงไม่สามารถแจ้งรายละเอียดของพฤติการณ์คดีได้อย่างครบถ้วน ทำให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์ต้องเป็นผู้เผชิญเหตุคนแรก และเจ้าหน้าที่ผู้สอบปากคำผู้เสียหาย ด้วย

ด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ในคดีที่มีความซับซ้อนที่พนักงานสอบสวนมีการขอสนับสนุนเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุนั้น พนักงานสอบสวนจะมาตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วม เฉพาะคดีที่มีความสำคัญ หรือเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ และถึงจะมาตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วม มักจะให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเป็นผู้ตัดสินใจและดำเนินการอย่างไรกับวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ส่วนในคดีที่ไม่ได้มีความซับซ้อนที่พนักงานสอบสวนไม่ได้มีการขอสนับสนุนเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุนั้น พนักงานสอบสามารถตรวจเก็บวัตถุพยานเบื้องต้นและนำวัตถุพยานส่งตรวจพิสูจน์เองได้

เมื่อพิจารณาระดับประสิทธิภาพที่วัดได้จากแบบสอบถามที่แจกให้พนักงานสอบสวน ร่วมกับรายละเอียดการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน พบว่า ระดับประสิทธิภาพที่วัดได้จากแบบสอบถามที่แจกให้กับพนักงานสอบสวน ไม่สอดคล้องกับรายละเอียดการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน กล่าวคือ ระดับประสิทธิภาพที่วัดได้จากแบบสอบถามที่แจกให้กับพนักงานสอบสวน มีระดับคะแนนที่สูง ซึ่งแสดงถึงความรู้ความเข้าใจในวิธีการการตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดการสัมภาษณ์นั้น พนักงานสอบสวนกลับไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่การตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่สามารถทำได้ ซึ่งการไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานสอบสวนนั้นไม่ได้มาจากการที่พนักงานสอบสวนไม่มีความรู้ในวิธีการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากการที่พนักงานสอบสวนมีระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่สูงจากการตอบแบบสอบถามนั่นเอง ซึ่งอาจจะมีปัจจัยแวดล้อมอื่นๆที่ทำให้พนักงานสอบสวน ที่มีระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่สูง ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการและระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลในภาพรวมเท่านั้น ควรมีการแยกศึกษาตามประเภทของคดี เช่น คดีชีวิต คดีลักทรัพย์ ฯลฯ

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการและระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล เปรียบเทียบกับกองบัญชาการอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านตรวจสถานที่เกิดเหตุต่อไป

3. ควรศึกษาปัจจัย ที่ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตรวจสถานที่เกิดเหตุจริงของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลแปลผกผันกับระดับประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนฯ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2561). *คู่มือปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการสืบสวนสอบสวน*.โรงพิมพ์ตำรวจ.

อรรถพล แช่มสุวรรณวงษ์ และคณะ. (2546). *นิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวนสอบสวน เล่ม 1.* พิมพ์ ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ทีซีจี พริ้นติ้ง จำกัด.

สฤษดิ์ สืบพงษ์ศิริ.(2015). การจำลองภาพอาชญากรรมเพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ในแนวทางด้านนิติวิทยาศาสตร์. *วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.*1(1), 7-16

ขวัญใจ ยิ่งเจริญ, ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี และ ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง.(2563). ความเข้าใจและการใช้นิติวิทยาศาสตร์ในการสอบสวนคดีอาชญากรรมเฉพาะทางของพนักงานสอบสวน. *วารสารสังคมศาสตร์. 9*(1), 1-8

กนกพร แสนแก้ว. (2562) การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของฤพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 14*(2), 121-136.

ตรองหทัย ยศประสิทธิ์.(2561) *ความรู้ความคิดเห็นในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 8*. มหาวิทยาลัยศิลปากร

สุมินตรา แสนแก้วกาศ.(2563).*ความรู้และความเข้าใจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดนนทบุรี.* คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

J.L. Peterson and other (2013). Effect of Forensic Evidence on Criminal Justice Case Processing. *Journal of Forensic Science. 58*, 78-90.